

POLITIKKUR

HART ORÐASKIFTI, MEN ENN STENDUR Á JØVNUM

Árni Gregersen

10 dagar eru til danir og vit skulu á val, men enn tykist ikki vera heilt greitt hvør av blokkunum í Fólkinginum fer at vinna sær meirlutan.

Veljarakanningarnar vísa, at støðan er heilt á jøvnum, men meðan blái blokkurin í eina tíð var eitt vet frammanfyri, so er hetta broytt hesar seianstu dagarnar til, at tað er reyði blokkurin, sum er eitt sindur frammanfyri.

Valstríðið harðnar og flokkarnir í Danmark lova meira og meira, men tað eru framvegis lyftir, sum

broyta gerandisdagin eitt vet hjá smáu bólkum í samfelagnum,

Hinvegin tykist tað ikki sum nakar kemur fram við grundleggjandi broytingum, sum fara at raka flestu danir.

Til dømis er vert at leggja til merkis, at so at siga onki orðaskifti er um viðurskiptini hjá Danmark í ES.

Tað tykist sum danska politiska skipanin hevur tikið til eftirtektar, at nógviðurskipti hava danskir politikarar ikki nakra ávirkan á.

Tað er latið til ES at taka sær av.

Helle Thorning og Lars Løkke.

Mynd: Polfoto

Hólmgonga

Í gjárkvøldið var hólmgonga í sjónvarpinum millum Helle Thorning og Lars Løkke.

Hetta er aðru ferð, at tey bæði kjakaðust í sjónvarpinum í valstríðnum. Heaferð var andstøðuleiðarin meira ágangandi og vann kanska kjakið, sambært eygleiðarum.

Hinvegin siga somu eygleiðarar, at hesar hólmgongurnar neyvan flyta atkvøðuruttan so, at annar parturin er óheppin í onkrum útsagnum.

Tað hendi ikki í gjár.

Nýggj størv avgerandi fyri fólkvøkstur í Føroyum

Meðan valstríðið er í gongd – nú til fólkatingsvalið og seinni til løgtingsvalið – so fækkast talið av fólki í Føroum, sum eru undir 40 ár

Árni Gregersen

Talið av íbúgvum í Føroyum er hækkað seinasta árið við nøkrum hundrað, men allar framskrivingar vísa, at sjálvt um talið av samlaðu íbúgvunum hækkar eitt sindur, so er trupulleikin, at fleiri og fleiri av teimum, sum búgva her á landi eru yvir 40 ár.

Stutt sagt, so gerst aldurs-samsetingin øðrvísi og hon vendir skeivt. Vit gerast fleiri eldri, sum á ein ella annan hátt skulu forsyrgjast, meðan tað gerast alt færri á arbeiðsmarknaðinum, sum skulu skapa virðini og tjena pengnar.

Búskaparráðið varpaði ljós á hendan trupulleika í seinastu búskaparfrágreiðingini, sum kom fyrr í vár.

Búskaparráðið sigur, at fólkatalið – til- og fráflyting – er ein sera týðandi indikator fyri, hvussu tað gongur í Føroyum.

Í 2014 vóru 23.565 froyingar yvir 40 ár, meðan áleið 1000 fleiri eru yngri enn 40 ár.

Trupulleikin í demografiini – ella fólkasamansetninginum – er, at tey sum eru undir 40 ár gerast alt færri.

Verður til dømis hugt aftur til 2004, so vóru tað 6.500 froyingar fleiri yngri enn 40 ár enn eldri.

Verður hugt eftir tí so-nevndu fólkapyramiduni, so sæst, at talið av fólki millum 20 og 40 ár er munandi minkað í Føroyum síðani 1989.

Hetta er ein spurningur, sum eigur at verða tikið í álvara, tí tað er jú tann aldursbólkurin, sum fær børn og harvið tryggjar framtíðina – og ger, at fólkapyrmidan ikki gerst enn tyngri í oppinum.

Bornholm

Í Danmark er gongdin meira ella minni sama. Fleiri eldri danir eru, men tað hongur í stóran mun saman við, at livialdurin hækkar.

Men eitt av stóðunum, sum kann samanberast við Føroyar er Bornholm. Oyggjin liggur eitt sindur avsiðis og manglar nógvar útbúgvignarmøguleikar. Tí flyta ung til onnur stóð í landinum at taka útbúgvingar og koma kanska

ikki aftur til Bornholm.

Fólkatalið minkar við stórari ferð. Seinastu átta árin er talið lækkað úr sløkum 45.000 til undir 40.000 í dag – og framrokningarnar siga, at tá ið sjei ár afturat eru farin, so er fólkatalið á Bornholm undir 35.000.

Umframt at tey ungu flyta burtur, tí tey skulu útbúgva seg, so er ein annar trupulleiki, at arbeiðsplássini eru fækkað so nógvi.

Fiskiðnaðurin er minkaður niður í næstan onki. Tvinnar orsøkir eru til tess. Onnur er, at lítil fiskur er í Eystursjónum, men hin er, at tað væl loysir seg hjá fiskakeyparunum at virka fiskin aðrastaðni enn í Danmark.

Virkir í Baltikum og Pollandi kunnu virka tað sama sum gjørt verður í Danmark, men har eru lønarútreiðslurnar munandi minni.

Ferðavinnan gongur væl, men arbeiðsplássini har vaksa ikki eins nógvi og onnur arbeiðspláss í ídnaðinum fækka.

Ein annar trupulleiki í Danmark er, at seinastu

15 árin eru so at siga øll statslig arbeiðspláss flutt til høvuðsstaðarøkið á Sjælland.

Føroyar

Í Føroyum gerst fólkapyrmidan tung, tí so nógvi fara av landinum at lesa og eru so leingi burtur.

Vit hava Fróðskaparsetrið og politiskt verður sagt, at tað skal styrkjast.

Fleiri og fleiri næmingar eru eisini á Setrinum, men flestu teirra eru næmingar, sum annars høvdu gingið á Føroya Læraraskúla og Sjúkrarøktarfrøðingarskúlanum. Hesir báðir skúlar eru nú partur av Setrinum.

Á arbeiðsmarknaðinum er tað soleiðis, at privata vinnulívið er savnað meira og meira á færri hondum.

Í dag eru nógvi færri reiðarí, færri fiskavirkir og færri skip.

Pelagisku reiðaríini eru fá, men tey hava so afturfyri gjørt stór virkir á landi, sum hava skapt arbeiði.

Alivinnan er í veruleikanum eisini bert trý feløg. Fyri at standa seg í kappingini, so noyðist hon

eisini at rationalsera og harvið minka talið av fólki.

Tað er bert í heilt fáum færum tað er eydnast at skapa arbeiðspláss uttanfyri fiski- og alivinnuna, sum setir krøv til vælútbúnað arbeiðskraft.

Útbúgving og vinna

Fyri at tryggja, at aldurspyramidan ikki fer heilt av lagi, so er alneyðugt, at vit syrgja fyri, at ung fólki hava betri útbúgvingarmøguleikar í Føroyum.

Sjálvandi kunnu vit ikki hava allar útbúgvingar her, men neyðugt er at hava partar av útbúgvingunum her, so ungfólk ikki noyðast at fara av landinum í seks-átta ár fyri at nema sær útbúgvingar.

Ein onnur lakoysn er sjálvandi at geva fólki góðar móguleikar at lesa aðrastaðni enn í Danmark. Eisini fyri at tryggja, at tey so koma heimaftur og liva víðari her.

Men onki av hesum letur seg gera uttan at eitt samstarv verður funnið við vinnuna.

Fyri yvirhøvur at liva í Føroyum er neyðugt, at her

er nóg mikið av arbeiðsplássum. Innan fiskivinnu og fiskiðnað, men vit noyðast eisini at skapa onnur arbeiðspláss, sum geva inntøkur til samfelagið.

Á Bornholm er tað í einstøkum færum eydnast at draga størri fyrirkur til oynna, men hetta hevur víst seg at vera heldur svikligt, tí tað skulu ikki stórar broytingar í marknaðinum, so lata hesa fyrirkur virkini aftur.

Hinvegin er tað eydnast at skapa fyrirkur á Bornholm, sum røkka um allan heim. Ein fyrirkur er Jensen, sum ger maskinur til klædnareingerð í stórum skala.

Ein onnur fyrirkur, sum eisini røkkur allan heim, ger pakning til matvøruðnaðin. Spírandi smærru virkini í Føroyum, sum skapa arbeiðspláss, eiga tí at fáa stuðul, so tey kunnu mennast og koma út á altjóða amrknaðin.

Arbeiðsplássini eru í seinasta enda tað, sum ger at vit framhaldandi vilja búgva her.